Marcin Maciołek

Zrób sobie test… – quiz fonetyczny dla nauczycieli języka polskiego jako obcego

1. **Za elementarny, spotykany w każdym właściwie języku, uważa się system fonetyczny zbudowany z 10 głosek. Jakich?**
   a) [e], [u], [i], [f], [t], [p], [m], [v], [d], [l];
   b) [y], [a], [u], [g], [k], [l], [r], [s], [v], [p];
   c) [a], [u], [i], [s], [p], [t], [k], [m], [n], [r] || [l];
   d) [u], [o], [a], [k], [t], [p], [m] || [n], [r], [s], [χ].

2. **W tzw. systemie prymarnym stosunek samogłosek do spółgłosek ma się jak 3 do 7. Do ideału tego zbliża się język:**
   a) rosyjski;
   b) czeski;
   c) polski;
   d) niemiecki.

3. **Spośród wymienionych poniżej języków najuboższy pod względem liczby fonemów jest:**
   a) polski;
   b) niemiecki;
   c) kaukaski;
   d) aranta.

4. **Językami samogłoskowymi są:**
   a) turecki, włoski, niemiecki;
   b) polski, czeski, francuski;
   c) bułgarski, hawajski, czerkieski;
   d) niemiecki, angielski, francuski.

5. Językiem skrajnie spółgłoskowym n i e j e s t :
a) hawajski;
b) tabasarański;
c) agulski;
d) czerkieski.

6. Do języków średnio bogatych w fonemy należą:
a) czerkieski, agulski, tabasarański;
b) polski, francuski, włoski;
c) aranta, hawajski, arabski;
d) języki rodziny kaukaskiej.

7. Pod względem liczby fonemów od polszczyzny uboższy jest język:
a) angielski;
b) włoski;
c) tabasarański;
d) czerkieski.

8. Prawdą jest, że język polski jest językiem:
a) ubogim w fonemy;
b) spółgłoskowym, średnio bogatym w fonemy;
c) spółgłoskowym, bogatym w fonemy;
d) samogłoskowym.

9. Iloczas, czyli zróżnicowanie samogłosek na długie i krótkie, n i e w y s t ę p u j e w języku:
a) arabskim;
b) niemieckim;
c) polskim;
d) czeskim.

10. W literackim języku arabskim występują samogłoski:
a) [a], [y], [e];
b) [a], [e], [u], [o];
c) [o], [a], [e];
d) [a], [u], [i].

11. Spółgłoska [c] jest:
a) zwarta, bezdźwięczna, przedniojęzykowo-dziąsłowa;
b) zwarto-szczelinowa, dźwięczna, przedniojęzykowo-zębowa;
c) szczelinowa, bezdźwięczna, przedniojęzykowo-dziąsłowa;
d) zwarto-szczelinowa, bezdźwięczna, przedniojęzykowo-zębowa.

12. Samogłoska [e] jest:
a) otwarta, przednia, średnia, płaska;
b) otwarta, tylna, środkowa, okrągła;
c) otwarta, przednia, wysoka, płaska;
d) otwarta, tylna, wysoka, okrągła.

13. Jaka jest różnica artykulacyjna pomiędzy samogłoskami [i] oraz [y] w języku polskim?
a) [i] jest przednia, a [y] tylna;
b) przy wymowie głoski [i] wargi są płaskie, a przy [y] lekko zaokrąglają się;
c) [i] to głoska wysoka, a [y] niska;
d) nie ma żadnej wyrazistej różnicy artykulacyjnej między tymi samogłoskami.

14. Samogłoską zaokrągloną jest:
a) [a];
b) [y];
c) [o];
d) [e].

15. Trudności w usłyszeniu różnicy pomiędzy barwą samogłosek [a] i [e], [o] i [u], [i] i [y] – to problem typowy dla osób:
a) niemieckojęzycznych;
b) anglojęzycznych;
c) arabskojęzycznych;
d) francuskojęzycznych.

16. Szczególną trudność przy nauce wymowy samogłosek polskich użytkownikom większości języków sprawia rozróżnianie:
a) głosek wysokich przednich, tj. [i] od [y];
b) samogłosek przednich od tylnych;
c) samogłosek płaskich od okrągłych;
d) tzw. samogłosek nosowych, tj. nosówki przedniej od tylnej.

17. Obserwowalna zwłaszcza we wczesnej fazie uczenia się języka polskiego jako obcego wymowa tzw. [R] uwularnego (języczkowego) zamiast polskiego [r] przedniojęzykowo-dziąsłowego to skłonność charakterystyczna dla:
a) Chorwatów i Rosjan;
b) Francuzów i Niemców;
c) Czechów i Bułgarów;
d) tylko Francuzów.

18. Tendencję do zachowania spółgłosek dźwięcznych w wygłosie można zaobserwować u uczących się języka polskiego:
a) Rosjan;
b) Czechów;
c) Anglików;
d) Ukraińców.

19. Uświadomienie różnicy (fonetycznej i znaczeniowej zarazem) pomiędzy takimi parami wyrazów, jak *lektor* i *rektor* czy *rura* i *lura* może być bardzo trudne dla:
a) Chińczyków i Japończyków;
b) Francuzów i Niemców;
c) tylko Chińczyków;
d) tylko Japończyków.

20. Wymówienie polskiego półsamogłoskowego tylnego [u̯] w bezpośredniej bliskości [v], jak w wyrazach: *ołówek* czy *bezołowiowy*, to szczególny problem dla:
a) Francuzów;
b) Chorwatów;
c) Niemców;
d) Bułgarów.

21. Procesem zauważalnym w wypowiedziach uczących się języka polskiego Japończyków, typowym dla ich rodzimego modelu wymowy, n i e j e s t:
a) substytucja [v] > [b];
b) wymawianie [r] jako [l];
c) wymawianie [o] jako [e];
d) rozbicie zbitki spółgłoskowej przez element wokaliczny, zbliżony do szwy.

22. Niewłaściwa wymowa geminat, czyli spółgłosek podwojonych jako pojedynczych dźwięków – to skłonność typowa dla:
a) Białorusinów i Ukraińców;
b) Anglików i Niemców;
c) tylko Anglików;
d) tylko Niemców.

23. Problemem uczących się języka polskiego Hiszpanów n i e j e s t:
a) wymowa spółgłosek środkowojęzykowych [ś], [ź] jako zmiękczonych [s’], [z’];
b) redukcja grup konsonantycznych w wygłosie absolutnym;
c) zastępowanie głoski dźwięcznej wargowo-zębowej [v] dwuwargową [b];
d) rozróżnianie spółgłosek szeregu *S* – *Š* – *Ś*.

24. W języku polskim głoskę [r] wymawia się wyraźnie, jednak w niektórych językach istnieje tendencja do jej wokalizowania. Tak jest w języku:
a) arabskim;
b) francuskim;
c) niemieckim;
d) czeskim.

25. Wymowa wyrazów *siła*, *zima* jako [s'iu̯a] i [z'ima], zamiast [śiu̯a] i [źima] jest charakterystyczna zwłaszcza dla:
a) Słowian wschodnich;
b) południowych Niemców;
c) francuskojęzycznych Arabów z okolic Maghrebu;
d) Czechów.

26. Tzw. metodę łyżeczkową – zalecaną przez poradniki logopedyczne, a polegającą na szybkim potrącaniu trzonkiem łyżeczki o wędzidełko podczas mówienia głoski [ž] stosuje się przy nauce artykulacji spółgłoski:
a) zmiękczonej [z'];
b) bocznej [l];
c) drżącej [r];
d) zwarto-szczelinowej [c].

27. Wprowadzając na lekcji nową leksykę, warto również, niejako przy okazji, kształcić poprawność fonetyczną. W tym celu wskazane jest, aby każde nowo wprowadzane słowo:
a) lektor zapisywał na tablicy, a następnie wskazani studenci je odczytywali;
b) studenci powtarzali je za lektorem – najpierw chórem, a później każdy z nich indywidualnie;
c) studenci wypowiadali je za lektorem – najpierw indywidualnie, a potem chórem;
d) tego rodzaju zabiegi są zupełnie zbyteczne na lekcji i zajmują czas, który można by przeznaczyć na realizację nowych zagadnień leksykalnych bądź gramatycznych.

28. Z metodycznego punktu widzenia dobrze jest, aby podczas zajęć lektoratowych ćwiczenia fonetyczne przeprowadzone były:
a) w ogniwie wstępnym;
b) w końcowej fazie lekcji;
c) w środku bądź na końcu zajęć oraz doraźnie, w miarę potrzeby;
d) kilkakrotnie podczas zajęć, w regularnych, na przykład co piętnastominutowych odstępach czasu.

29. N i e j e s t prawdą, że w nauczaniu języka polskiego jako obcego zagadnienia fonetyczne:
a) powinny znaleźć swoje miejsce właściwie na każdej lekcji;
b) częściej powinny być omawiane w grupach początkujących, potem rzadziej, ale absolutnie nie należy z nich rezygnować dopóty, dopóki uczący się nie osiągnął sprawności rodzimego użytkownika polszczyzny;
c) winny być, w miarę możliwości, wiązane z omawianym materiałem gramatycznym;
d) powinny stanowić nadrzędny cel działań glottodydaktycznych.

30. Tak zapisane ortograficznie wyrazy: *Mania* 'imię' i *mania* 'nałóg' należy odczytać jako:
a) odpowiednio [mańa] i [mańi̯a];
b) odpowiednio [mańi̯a] i [mańa];
c) oba jako [mańi̯a];
d) oba jako [mańa].

31. Jak należy wymawiać wyraz ortograficzny *włączać*?
a) [vu̯**oṇ**čać];
b) [vu̯**õ**čać];
c) [vu̯**aṇ**čać];
d) poprawne są wszystkie odpowiedzi.

32. Prawdą jest, że we współczesnej polszczyźnie w wygłosie absolutnym:
a) odpowiednikiem fonicznym litery *ę* jest silnie unosowione [ẽ], natomiast litery *ą* – [õ];
b) litera *ę* oznacza głoskę [e], natomiast litera *ą* oznacza [om] lub [o];
c) odpowiednikiem fonicznym litery *ę* jest samogłoska [e], natomiast litery *ą* – dźwięk [õ];
d) poprawne są wszystkie odpowiedzi, przy czym realizacją prawidłową, akceptowaną przez współczesną normę ortoepiczną, jest tylko ta przedstawiona w punkcie c).

33. Asynchronicznie wymawiane samogłoski nosowe występują przed spółgłoskami:
a) szczelinowymi;
b) zwarto-szczelinowymi;
c) szczelinowymi i zwarto-szczelinowymi;
d) zwartymi.

34. Z denazalizacją, czyli odnosowieniem mamy do czynienia w wyrazach (proszę wskazać w pełni poprawną odpowiedź):
a) *wzięłam*, *wziąłem*, *idą*;
b) *część*, *plunęliście*, *rzekę*;
c) *płynął*, *płynęła*, *płynęli*;
d) *pięć*, *piętnaście*, *więzienie*.

35. Jak realizowane są połączenia literowe *-nk-* i *-ng-* na granicy morfemów?
a) jednakowo na terenie całej Polski jako grupy złożone z półotwartej nosowej tylnojęzykowej głoski [ŋ] i towarzyszących jej spółgłosek welarnych [k] lub [g];
b) odmiennie w zależności od regionu, tj. jako [nk], [ng] w wymowie warszawskiej i [ŋk], [ŋg] w wymowie krakowsko-poznańskiej;
c) odmiennie w zależności od regionu, tj. jako [ŋk], [ŋg] w wymowie warszawskiej i [nk], [ng] w wymowie krakowsko-poznańskiej;
d) żadna z odpowiedzi nie jest poprawna.

36. Prawidłową realizację fonetyczną wyrazu ortograficznego *trzeba* przedstawiono w punkcie:
a) [tžeba];
b) [čšeba];
c) [čeba];
d) [čea] lub [ča].

37. Poprawną realizację fonetyczną wyrażenia *ulica Czysta 33/3* zmieszczono w punkcie:
a) [ul'ica čysta čšyʒeśći čšy pšes čšy];
b) [ul'ica čysta čyʒeśći čy pšes čy];
c) [ul'ica čysta tžyʒeśći tžy pžez tžy];
d) [ul'ica čysta čšyʒiśći čšy pšes čšy].

38. Formy wymawianiowe: [pšedužyć] (ort. *przedłużyć*), [gup'i] (ort. *głupi*), [guvny] (ort. *główny*), [na du] (ort. *na dół*) są:
a) dopuszczalne w mowie potocznej;
b) poprawne;
c) niepoprawne;
d) dopuszczalne przy szybkim mówieniu.

39. Wyrazy obcego pochodzenia zakończone na *~yka*, *~ika*: *matematyka*, *gramatyka*, *informatyka*, *botanika* zgodnie z normą wzorcową należy akcentować na:

a) przedostatniej sylabie;
b) trzeciej sylabie od końca;
c) czwartej sylabie od końca;
d) trzeciej lub czwartej sylabie od końca.

40. Jak należy akcentować wyraz *pojechalibyśmy*?

a) pojechali**byś**my;
b) pojecha**li**byśmy;
c) poje**cha**libyśmy;
d) po**je**chalibyśmy.

Klucz odpowiedzi:

1.	C	11.	D	21.	B	31.	A
2.	B	12.	A	22.	B	32.	D
3.	D	13.	D	23.	A	33.	A
4.	D	14.	C	24.	C	34.	C
5.	A	15.	C	25.	A	35.	B
6.	B	16.	A	26.	C	36.	B
7.	B	17.	B	27.	B	37.	A
8.	B	18.	C	28.	C	38.	C
9.	C	19.	A	29.	D	39.	B
10.	D	20.	C	30.	A	40.	C

Punktacja i ocena:

Za każdą poprawnie wskazaną odpowiedź otrzymujesz 1 punkt.

– 37–40 p. – ocena celująca
– 32–36 p. – ocena bardzo dobra
– 29–31 p. – ocena dobra
– 25–28 p. – ocena dostateczna
– 18–25 p. – ocena dopuszczająca
– 17 p. i mniej – ocena niedostateczna